

պահանջ կազմող պարզ մարմիններն են ինչպես լժժուածին ու ծծումբ, ֆոսֆոր (լուստիկը), ածուխ, անագ, պղինձ, ալյուրքն հանդերձ։ Այս ասածին ապացոյցը բնաբուսական գործողութիւնն կցուցանէ, զոր արին Գաղղիա, իրենց մասունքներուն լուծելով՝ գտան օդաքարին կազմուածը ինչպէս են 38, 4 մաս կծաքարէ 3, 6 մաս պղնձի հողէ, 4, 2 մաս կրէ 13, 6 մաս դառնիճ հողէ, 25, 8 մաս երկաթէ, 6 մաս նիքիլէ, 0, 6 մաս թխաքարէ, 5 մաս ծծմբէ 1, 5 մաս քրուէ ամենը մէկ տեղ 98, 7 մասն։ Այս քարերը տաքցընող ու հրագոյն անողը իրենց արտաքոյ կարգի շուտութիւնն է, որով մթնոլորտին մէջէն կանցնին, ու ընկնկէն զկէի ևս բաւական ժամանակ իրենց տաքութիւնը կտէ։ Ասոնց պարունակածին ընդհանուր նկարագիր մը չկրնար տրուիլ, բայց միշտ զուտ երկաթ կպարունակեն և կպարանման փայլուն կեղև մը ունին։ 1835-ին Գաղղիայի Էն բաժնին մէջ մի օդաքար ընկնկելով տուն մը այրեց և կպատմեն թէ ասիկայ շրջանաւոր պղցեալ աստղներու ժամանակը պատահեցաւ։ Մաճառատանի մէջ 1814-ին 194 լիտր կշռով օդաքար մը գտնուեցաւ։ Միպիրիայի մէջ 1400 լիտրանոց մը և Միքսիքոյի մէջ ալ 300էն մինչև 400 կենդանարնոց մը գտնուեցաւ։

Այս օդաքարներու վերայի եղած կարծիքները գլխաւորաբար չորս են։ Առաջինը կկարծէ թէ օդաքարները մթնոլորտին վերի գաւառները գոլորշիներուն մէջ գտնուած նիւթերէն կբաղադրուին, բայց սա շատ անհաստատ կարծիք է, քանզի օդոյն սահմանին մէջ ի՞նչպէս կարելի է՝ որ այսպիսի մեծ ու ծանր քարեր կազմուին ու վար չընկնին։ Այս պատճառիս համար այս կարծիքը պաշտպանողները այժմ շատ քիչ են և հետզհետէ կքիչանան։ Երկրորդը կասէ թէ՛ այս քարերը երկրիս վերայի հրաբուխներէն դուրս կնետուին, այս ևս խիստ անհաստատական է, քանզի շատ անգամ այնպէս տեղի օդաքար ընկած է և կընկնի, որոց հարկաւոր ու հազարաւոր ժամերով հետի եղած սահմանին մէջ և ոչ հրաբուխ մը կայ։ Գարձեալ՝ օդաքարներուն բաղադրութիւնը մեր հրաբուխական քարերուն բաղադրութեանն ամենեւին չնմանի։ Երրորդ կարծի-

քը կհաստատէ որ՝ օդաքարները լուսնին հրաբուխներէն կնետուին։ Ասոր պաշտպան գիտնականներն են Պ. Էէօզըն, Պ. Լալլատ, Պ. Բոսսոն և ինչ Զեմկան պատճառներով ցոյց տուին որ լուսնին հրաբուխներէն դուրս նետուած քարերը խեղցեան մէկ մանրերկրորդի մէջ 6000 տոնաշախ յառաջ երթալու շուտութիւնն եթէ ունենայ կրնան լուսնին ձգողութեան 1) սահմանէն դուրս ելել և երկրիս ձգողութեան սահմանին մէջ մտնել։ Բայց Զեմկան փորձերն ասոր դէմ կելնեն, փոսն զի նախ մինչև ցայժմ լուսնին վերայ հրաբուխ չէ տեսնուած, և երկրորդ՝ զիցուք թէ այն տեղ ևս երկրիս վերայ գտնուածներուն պէս զօրաւոր և մեծ հրաբուխներ չեն, սակայն ոչ երբէք կրնան այնպիսի ոյժ ունենալ, որ այնպիսի խոշոր քարեր հազարաւոր ժամերով հետի եղած սահմանէն անդին նետեն։ Գարձեալ՝ ասոնք եթէ (լուսնին) հրաբուխներէն լինէին, բնականապէս զատ զատ բաղադրութիւններ կունենային, իսկ այժմեան ամեն օդաքարներն ևս մի և նոյն բաղադրութիւնն ունին։ Զորրորդը՝ որ բոլոր բնագիտաց ասջև ամենէն աւելի հաւանականը կհամարուի այս օդաքարներուն պատճառը լուսնէն ևս աւելի բարձր տեղերու մէջ կփնտռէ, այս

(1) Ձգողութիւնն է այն յատկութիւն նիւթոց և մարմնոց, որով կուզեն իրարու մօտենալ, եւ երբ մօտենան, իրարմէ չեն ուզեր բաժնուիլ։— Շատ բնագէտներ ձգողութիւնը նիւթոց էական յատկութիւններէն մէկը կհամարեն, եւ յարակից նիւթոց։ Ձգողութիւնը երեք տեսակ կբաժանուի, այս ինքն Ձգողութիւն բնաբանական, ծանրութիւն եւ ձգողութիւն մասերկական։— Բնաբանական ձգողութիւնը կազդէ մարմնոց մէջ՝ որ զգալի հեռաւորութիւն ունենան, ինչպէս է մոլորակաց իրարու ունեցած ձգողութիւնը, որ կասուի նաեւ ձգողութիւն սիւեկերական կամ ծանրողութիւն։— Ծանրութիւն կասուի մի մոլորակի ու իւր վերայ եղած մարմնոց ձգողութիւնը, որ կկոչուի մոլորակի մը անուամբ, ինչպէս լուսնի, երկրիս, Հրաւին վերայ եղած մարմնոց փոխադարձ ձգողութիւնը՝ կասուի շաւնային, երկային, հրաւային ձգողութիւն և ինչ (Տես ի Բնաբանութեան, Վննետիկ)։

ինքն՝ զանազան աստղաբաշխական զննութիւններէն իրրեւ հաւանականագոյն կ'հետեցնէ թէ՛ օդաքարները շատ ժամանակներէ ի վեր ծաթած մուրակի մը կամ մնորակներու կտորուանք են, որոնք շատ անգամ՝ երկրիս ծամբուն վերայ հանդիպելով՝ դէպ ի երկիր կը քաշուին: Անոր համար ալ տեղւոյ մը օդոյն բարեխառնութեան հետ ամենեւին կապակցութիւն չունին, այլ թէ ամպոց և թէ յստակ օդերուն, զիշեր ու ցերեկ և ամեն տեղ կընկնին մէկ անգամ՝ սաստիկ շառագմամբ մէկ անգամ քիչ: Այս կարծիքը նորանոր զննութիւններով ու պատճառներով կ'հաստատուի (տես ի համառօտ Օդերեաւ, Վիէննայ, որուն ձեռագիր տետրակներն միայն ունիմք): Կերէի որ այս օգտքարները սլացեալ աստղներու մարմիններ կամ զանգուածներ են, որոնք միջրակներու պէս՝ արեւուն չորս զին կալարտին ու երկրիս ձգողութեանը տահմանին մօտենալով՝ երկրիս վերայ կընկնին աստղինք, ասոնց լուսաւոր երեւնալը անով կրնայ մեկնուիլ, որ իրենց մթնոլորտը այրելի կալ մը ունենալով՝ երկրիս թրթուածին ունեցող մթնոլորտին մէջ մտնելուն պէս կըռնկին:

Ե. Գ. ՄԿՐՏԻՉ Ս. ԴԱՅՅԱՃՆԱՆՆԵՐ.

ՅԵՒԱԼԵԻԱՅ.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ՀՐԷՇՔ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՅ.

(Անգլէլ Լէւէն Զագաձ).

Իսկ եթէ ուզում ես, ինչպէս սրտումդ կայ, Ազգին և Ակեղեցւոյն պաշտպան դառնալ և յարատեւութեան ցանկացող, ապա զգուշացի՛ր նորա մի ամենափոքր յատկութենից՝ որ շատ մեծն է:

Հրէական դարը մեզ ներկայացնում է լաւ՝ և խիստ լաւ օրինակներ: Աքիօր՝ որ Ասորւոց զօրագլուխներից մին էր, Հողեփեռնէս գոռոզ իշխանի հետ խօսակցութեան ժամանակ, «այդ ազգի (հրէից համար) Աստուածը մի զօրեղ Աստուած է՝ ասաց նա, եթէ ազգը նորա տուած պատուիրանը կպահէ, Աստուածն էլ նորանց կպահպանէ ամեն դէպքում, իսկ եթէ ոչ՝ նախանձոտ է նա, նորանց անմիտ ազգաւ կսկծեցուցանէ», : Այն թէպէտեւ ճշմարիտ խօսելով մահապարտ դատուեցաւ, սակայն՝ ճշմարտութիւնը ապացուցանելոյ համար Աստուած նրան այնպիսի մի անակնունկի միջոցով պահպանեց՝ որ Հողեփեռնէսի միւս բոլոր զօրքերը այն սարսափելի՝ լաւ ևս է՝ սքանչելի՝ պատերազմում կոտորվեցին: Աքիօր բաց ի ազատուիլը, ամեն կերպ բախտաւորեցաւ²⁹⁾։

«Ո՛չ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ և ոչ սուր իմ կեցուցանէ զիս, այլ՝ յԱջքո՛ւ, ասում է երանելին Վաւիթ⁵⁰⁾։ Այդպիսի օրինակներ այժմ էլ, եթէ ուշ ուշով չորս կողմերս նկատենք, շատ կտեսնենք: Ուրեմն Ազգի, Արօնքի և Ակեղեցւոյ միակ յոյսը, և պահպան հրեշտակը օրինաց պահպանութիւնն է՝ ողջամիտ սրտերով: Մի ուսումնարանում և մի դաստիարակի ձեռին ուսանում էին Բարսեղ Կեսարացին և չար Յուլիանոս: Նա՛, այս ինքն Բարսեղը, ուսման հետ լծորդել էր վարուց սրբութիւն, իրա Ազգին պիտանի անդամ դառաւ և յաւիտենականութեան

(29) Յուլիթ, զլ. Ե. հմբ. 24 և 25:

(50) Սաղ. ԽԳ.